

Hans Sidbäckin ajokurssi on

# matka hevostyön HISTORIAAN



*Hasse Sidbäck aloittaa kurssinsa kertomalla hevosfilosofiastaan kahvin ja pullan ääressä. Hän on pitänyt kursseja aiheesta ympäri Euroopan, ja vieraillee säännöllisesti Suomessa.*

TEKSTI JA KUVAT: SATU PITKÄNEN

Salosta syntyisin oleva, mutta nykyään Ruotsin Norrlannissa perheineen asuva ajomestari Hans Sidbäck käy säännöllisesti Suomessa pitämässä hevosajo- ja metsätyökursseja. "Hasse" on työskennellyt aiemmin Ypäjän hevosopiston ajoyrittäjän ammattitutkintoon johtaneen koulutuksen opettajana ja tallimestarina, mutta on 2000-luvun alkupuolelta lähtien pyörittänyt vaimonsa kanssa omaa yritystä, joka keskittyy ajokursseihin, hevosmiestaitoon ja ongelmahevosten käsittelyyn.



*Saija Teinilän pohjoisruotsinhevonen Eje on uudelleen opettavana vetopuuhiin onnettomuuden jälkeen. Miia ja Anu Saarimäki avustavat valjaiden sovituksessa, taustalla tarkkailevat Tarja Ahonen, Jari Olkkonen ja Hasse Sidbäck.*

**H**evosen ja ihmisen suhde on maailmassa ainutlaatuinen, sillä hevonen on saaliseläin, kun taas ihminen puolestaan on saalistaja. Hevosen käsittelyä oppiessa aikaa kuluu yhteisen kielen etsimiseen, sillä ihmisen ja hevosen kieli on erilainen, Sidbäck toteaa Hepojoen vuonohevosten kotitalalla järjestetyn viikonlopun mittaisen hevosajokurssin ensimmäisenä iltana, jolloin käydään läpi Hassen hevosfilosofiaa ja hevosen käsittelyn perusteita.

Sidbäck huomauttaa, että hevosella ei ole velvollisuutta palvella ihmistä. Hevosen ei kuulu tehdä mitään, paitsi syödä ja lisääntyä. Ihmisen on hevosta kouluttaessaan otettava tämä huomioon. Tärkein ominaisuus hevosen koulutuksessa on kärsivällisyys, on osattava katsoa ajassa eteenpäin. Hevoselta on kuitenkin vaadittava asioita eikä sille saa antaa periksi.

- Hevonen ei tee mitään väärin tahallaan tai kiusallaan. Se ei osaa teeskennellä tai valehdella. Jos hevonen tuntuu tekevän jotain väärin, on vika aina ihmisessä, sillä hevonen ei ole ymmärtänyt, mitä siltä pyydetään. Hevoselle ei kannata suuttua, vaan sille on oltava tunnetasolla rehellinen, sillä hevonen muistaa kaikesta, sanoo Sidbäck.

### Ongelmahevosten kouluttaja

Hasse Sidbäckin kotona Länsi-Norrlandissa on tällä hetkellä vain kolme omaa hevosta, jotka kaikki ovat oriita. Sidbäck onkin aina ajanut enemmän orihevosilla. Hänen kauttaan on kuitenkin vuosien varrella kulkenut satoja, jollei tuhansia ongelmahevosia. Vain kaksi kertaa hän on joutunut antamaan periksi ja toteamaan, että hevosessa on oikeasti vikaa.

- Vain jonkin verran väärin kohdellun hevosen voi "saada takaisin" jopa kolmessa kuukaudessa. Joskus sen uudelleen kouluttaminen ja luottamuksen palauttaminen ihmiseen voi kuitenkin viedä vuosia, Sidbäck kertoo, ja mainitsee, että tänä päivänä on valitettavasti olemassa myös ns. koulutusmetodeja, jotka tekevät hevosista niin apaattisia, että niiden uudelleen kouluttaminen on lähes mahdotonta.

- Hevosta voi rangaista vaikka tuhat kertaa väärin tekemisestä, mutta hevonen ei silti edelleenkään tiedä, mikä on oikein. Sille on näytettävä, kuinka tehdään oikein.

Sidbäck myös muistaa verrata nykyhevosen käyttöä hevosen rooliin menneinä vuosikymmeninä:

- Ruotsin armeijan laskelmien mukaan nykyhevosen käyttöikä on noin 2000 tuntia. Kun hevosia vielä käytettiin armeijassa, niiden käyttöikä saattoi olla 40 000 tuntia. Hevosten koulutuksessa, käyttöön totuttamisessa ja työssä edettiin hitaammin. Nykyisin hevosten koulutukseen käytettävä aika ja säännöllisyys puuttuu.

### Ajo-opetuksen perusteita

- Jos ihminen on johtaja ja hevonen tietää sen, ei hevosta tarvitse käskellä, sillä se tekee pyydetyn asian mielellään, aloittaa Hasse Sidbäck ajo-opetuksen.

Osallistujilta ei edellytetä aiempaa ajokokemusta. Kokemattomimmat kuskinalut hakivat kurssilla ajotuntumaa ajamalla hevosta ensin pitkällä ohjilla maasta käsin. Ohjasajo oli aluksi ratsastukseen tottuneillekin varsin haasteelliselta: hevonen oli kaukana ohjien päässä, eikä pohjeapuja voinut käyttää.

Hevosta ajaessa apuja on käytössä kolme: ohjat, ääni ja piiska. Ääniapuja olisi hyvä käyttää varovaisesti. Piiskaa hevonen ei saa pelätä, mutta sitä ei myöskään anneta kokemattoman kuskin käteen. Sen oikea käyttö on vaativaa, ja hevosta onkin ensin opittava ajamaan ilman piiskaa.



**Hevostalouden perustutkinto, suuntautumisvaihtoehdot**

## HEVOSTENHOITAJA RATSASTUKSEN OHJAAJA

**Haku yhteishaussa 2.–20.3.2009**

Hakukoodit:

- Peruskoulupohjainen koulutus 1202 215
- Ylioppilaspohjainen koulutus 1202 217
- Yhdistelmäopinnot 1202 218

- Kolmivuotinen peruskoulupohjainen ammatillinen perustutkinto.
  - Lukion suorittaneille tutkinto kahdessa vuodessa.
- Yhdistelmäopinnoissa peruskoulupohjaisella linjalla opiskeleva voi samanaikaisesti suorittaa myös ylioppilastutkinnon. Lukio-opetuksesta vastaa Virolahden lukio. Koulutusaika 3,5 vuotta.
- Koulupäivinä asuminen oppilasasuntolassa ja ruoka maksutonta.
  - Opiskelijoilta peritään ainoastaan materiaalimaksu. Lukukausimaksua ei ole.
- Opiskelijat oikeutettuja opintotukeen Kelan säästöjen mukaisesti.

**Lisätietoja [www.harjunopk.fi](http://www.harjunopk.fi)**



**HARJUN OPPIMISKESKUS**  
Ravijoki, Virolahti



**Hasse Sidbäck on tarkka opettaja, joka seuraa oppilaitaan lähietäisyydeltä. Elisalla ja Seirinalla on takanaan jo useita harjoituskertoja, tällä kertaa harjoitellaan käännöksiä käynnissä.**



**Ajoharjoittelu aloitetaan ensimmäisellä kerralla maasta käsin. Opetusmestarina Seirintamma, ohjissa Sari Lahtinen. Seuraavana vuorossa oli harjoittelu vaunuista käsin.**



- Hevonen tarvitsee ajettaessa tukea, ja se ei tarkoita ainoastaan ohjilla annettavaa tukea, vaan erityisesti psyykkistä tukea. Kuski tukee hevosta lauman johtajan asemassa ja auttaa sitä avuillaan tekemään oikein, Sidbäck korostaa.

- Käsivarret eivät saa vetää vaan niiden kuuluu joustaa. Hevosen pään on saatava liikkua ja tuntuman hevosen suuhun on säilyttävä.

Tärkeä yksityiskohta on sopivat valjaat. Ruotsissa valjaiden valmistus on kehittynyt aivan näihin päiviin asti, ja Hepojoen hevosilla onkin selässään laadukkaat tuontivaljaat.

### **Ajokurssit vuonohevosilla Hepojoella**

Hasse Sidbäck on ollut vakiovieras Hepojoella jo 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Hepojoen vuonohevostallin isäntä Jari Olkkonen oli ollut Hassen oppilaita Ypäjällä 1990-luvun lopussa, ja Sidbäckin lähdettyä takaisin Ruotsiin Olkkonen kutsui hänet Suomeen pitämään kursseja.

- Luin aikoinani lehdestä Hassen vetämästä

kurssista, ja mietin, opetettaisiinko siellä toimimaan oikein hevosen kanssa. Mennessäni kurssille huomasin tekeväni kaiken väärin. Vieläkään en osaa kaikkea, mutta ainakin mennään oikeaan suuntaan yrittäessäni kehittää hevosia ja itseäni. Kun kurssitoiminta alkoi täällä meillä olen ollut tiiviisti mukana. Nytemmin tarvitsen enää "hienosäätöä", Olkkonen kertoo.

- Hasse on erinomainen opettaja ja hänellä on hyvä filosofia hevosen kanssa toimimisesta. Kun yhdessä järjestämämme kurssit tulivat ajankohtaisiksi, ajattelimme, että kynnyksellä Hepojoelle olisi pienempi kuin Ypäjän suuret puitteet. Olemme yleensä järjestäneet kaksi kurssia vuodessa, mutta tänä vuonna kursseja on ollut kolme, sekä lisäksi metsätyöajokurssi, listaa Olkkonen.

Molempien miesten sydäntä lähellä on hevosmetsurin työ.

- Puhuimme vuosikausia, että pitäisi järjestää erikoiskurssi metsätyöajosta. Sellaisen kurssin vetäminen on vaativampaa kuin tavallinen ajokurssi. Oppilaiden määrä on pienempi ja välineitä enemmän.

Ruotsissa päätoimisia hevosmetsureita on useita satoja, Suomessa vain kourallinen. Tänä vuonna saatiin vihdoinkin aikaiseksi Suomessa ensimmäinen kurssi, ja seuraava järjestetään helmikuussa 2009. Kurssipaikkana on silloin todennäköisesti oikea metsätyömaa Vaskiossa.

- Eiväthän kaikki ihmiset aio metsureiksi ryhtyä, mutta monilla on kiinnostusta esimerkiksi ajaa omat polttopuut metsästä ja antaa hevoselle monipuolista liikuntaa, Olkkonen huomauttaa.

Myös tavallisia ajokursseja on suunnitteilla ensi vuodeksi, samoin ajokulttuurista ja historiasta kiinnostuneille on tarjolla matka Ruotsiin, jolla Hasse Sidbäck vie vieraat tutustumaan erilaisiin ajokulttuurille merkittäviin kohteisiin. Lisäksi pääsiäisenä järjestetään Hepojoella hevosmestaidon kurssi, jolle voi osallistua kuka tahansa, joka tarvitsee opastusta oman hevosen käsittelyssä talutuksesta ruokintaan ja perusasioista tallissa toimintaan. Hasse Sidbäck onkin opastanut horsemanshipin saloissa ihmisiä eri puolilla Eurooppaa. ♦